

ARVIOINTI SATAKUNNAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUMPPANUUSMALLIN TOIMIVUUDESTA

Keskeiset tulokset ja
johtopäätökset

Seppo Tuomola

18.12.2007

Arvioinnin tarkoitus

Arvioinnin tarkoituksena
on selvittää sitä, miten
kumppanuussopimusmenetelmä
on toiminut
verrattuna aiempiin käytäntöihin
ja
miten menetelmän
eri osia ja prosessia
tulisi kehittää jatkossa

Arviointitehtävät

- *Kumppanuusmallille asetettujen tavoitteiden toteutuminen*
- *Kumppanuusmallin vahvuudet*
- *Kumppanuusmallin heikkoudet*
- *Kumppanuusmalli verrattuna aiempaan käytäntöön*
- *Kumppanuusmalli asiakkaan, toiminnan, henkilöstön ja talouden näkökulmien toteuttajana*
- *Kumppanuusmallia koskevat kehittämissuhteet*
- *Sopimusneuvotteluja koskevat näkemykset*
- *Muut kommentit*

Arvioinnin toteutus

- ❑ Arviointipohja; konsultti
- ❑ Webropol-kysely; SATSHP/Lotta Nikki
- ❑ Tulosten suorat jakaumat; Webropol/Lotta Nikki
- ❑ Arviointiraportti; konsultti

Kyselyyn vastanneet

Kyselyyn vastanneiden lukumäärä, vastaajien tausta ja asema

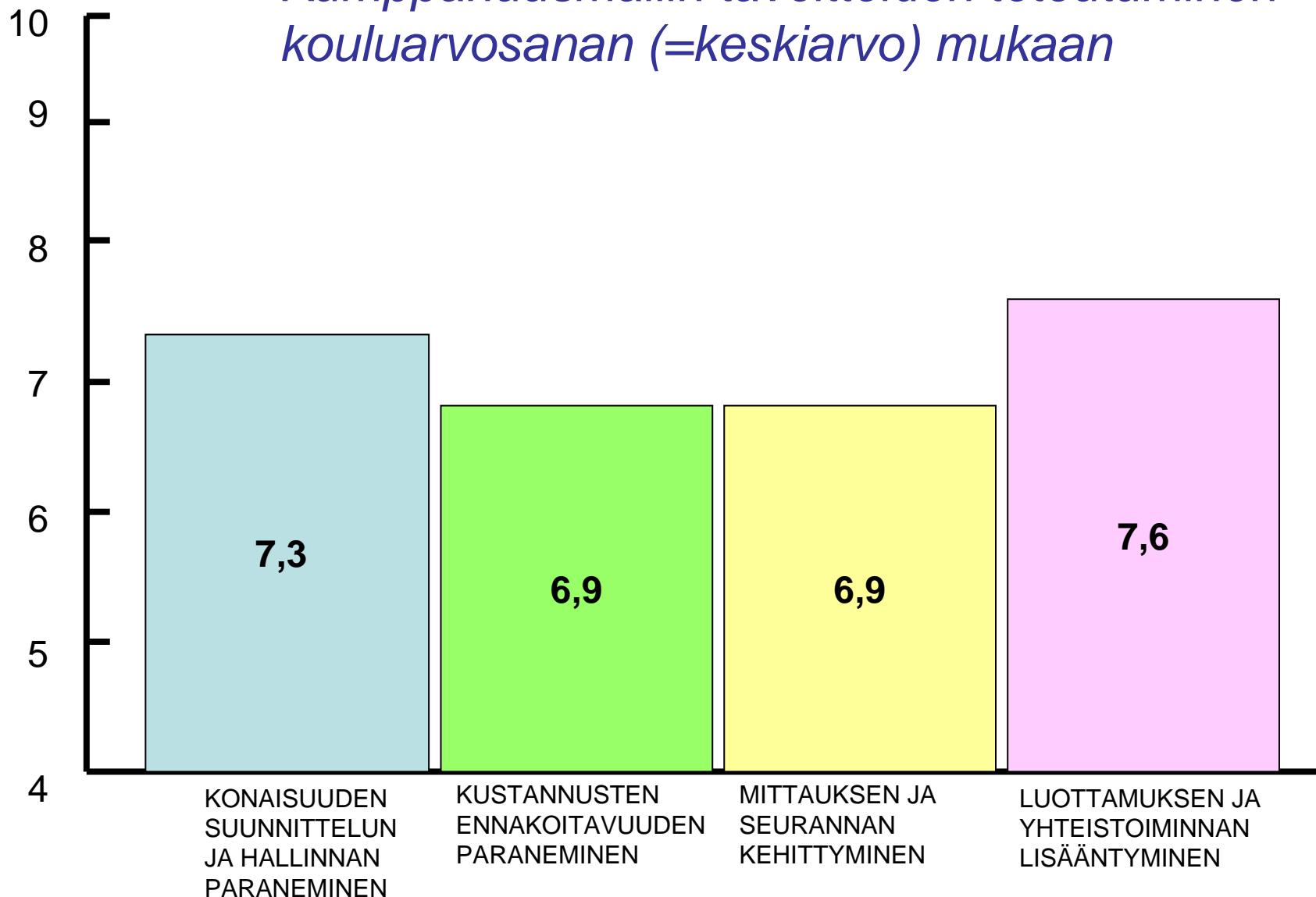
	Luottamushenkilöt	Virkamiehet	Yhteensä
Kunnan valtuusto/ hallitus/keskushallinto	5	12	17
Kunnan terveysterveys-/sosiaali-/ perusturvalautakunta/sosiaali- ja terveystoimi	0	11	11
Sosiaali-/terveydenhuollon kuntayhtymä	1	8	9
Sairaanhoidopiirin valtuusto/ hallitus/sh-piirin organisaatio	14	6	20
Yhteensä	20	37	57

Kyselyn tulokset

Keskeiset havainnot

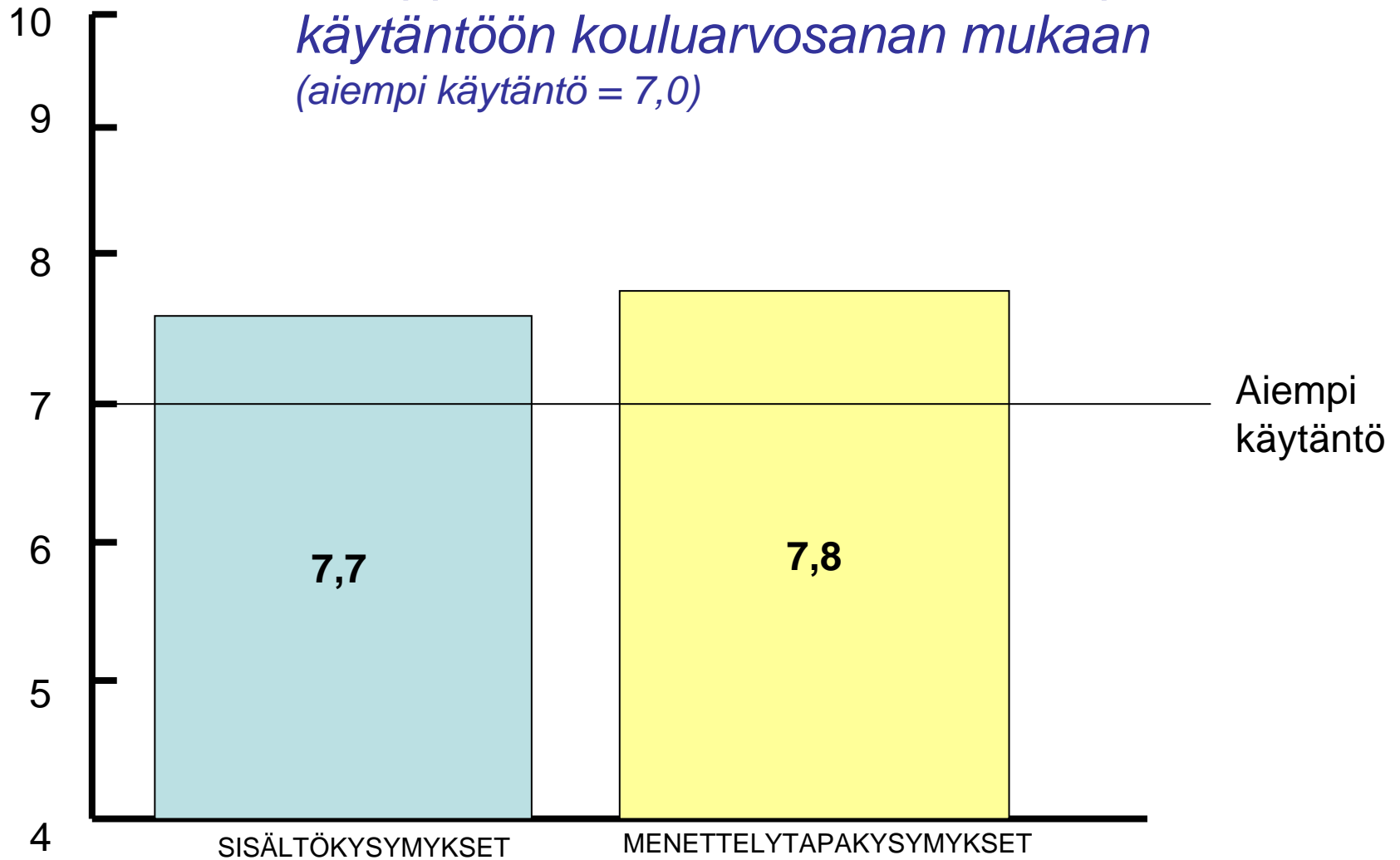
Arvosana

*Kumppanuusmallin tavoitteiden toteutuminen
kouluarvosanan (=keskiarvo) mukaan*

Arvosana

*Kumppanuusmalli verrattuna aiempaan
käytäntöön kouluarvosanan mukaan
(aiempi käytäntö = 7,0)*

Kumppanuusmalli verrattuna aiempaan käytäntöön; vastausjakaumat

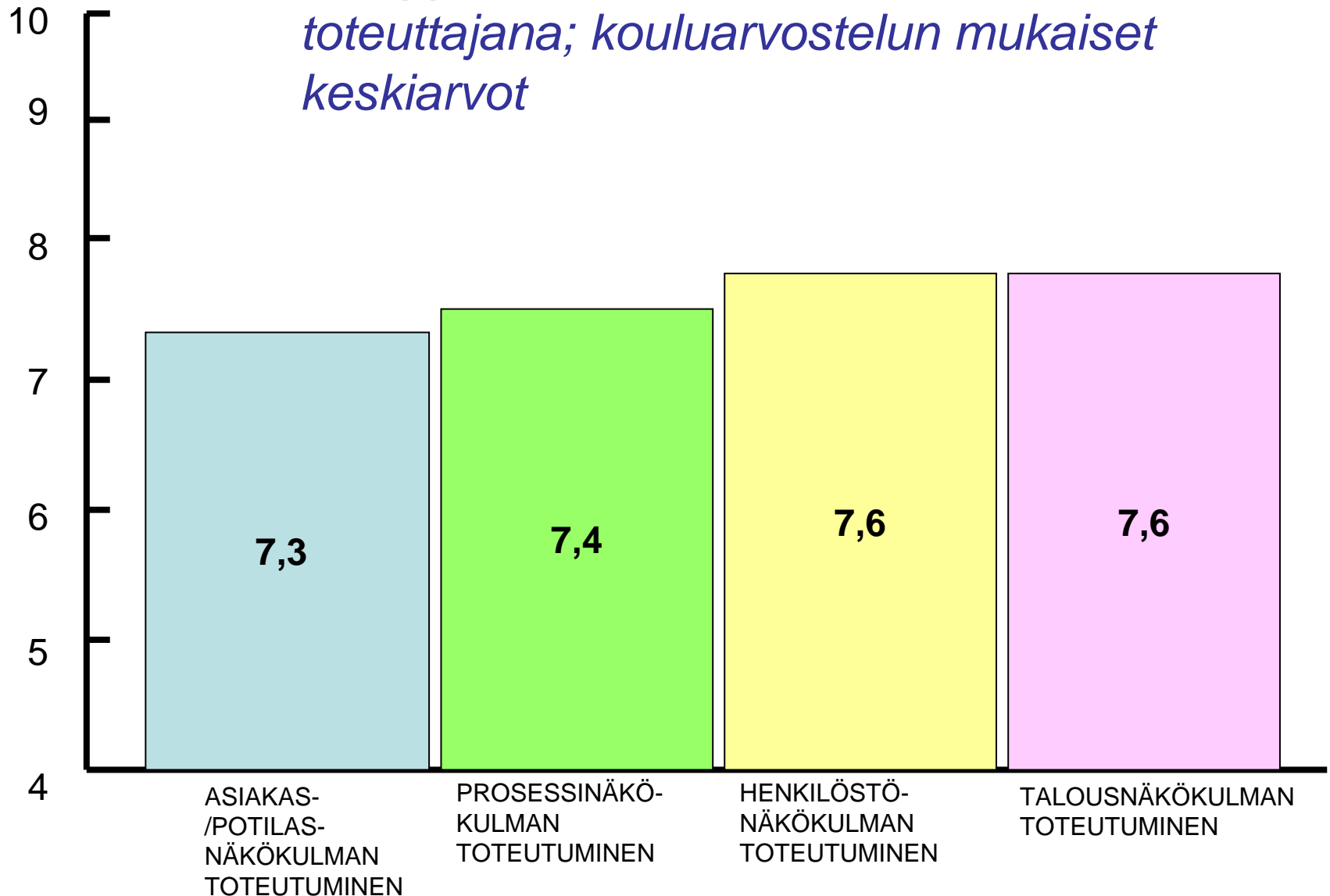
Annettujen vastausten lukumäärät

*Verrattuna aiempaan käytäntöön kumppanuusmalli on
huonompi kuin yhtä hyvä kuin parempi kuin
aiempi (<7) aiempi (=7) aiempi (>7)*

Sisältökysymykset	5	9	36
Menettelytapakysymykset	5	9	36

Arvosana

*Kumppanuusmalli BSC-näkökulmien
toteuttajana; kouluarvostelun mukaiset
keskiarvot*

Kumppanuusmallin vahvuudet ja heikkoudet

VAHVUUDET

- KESKUSTELUKONTAKTIEN MUODOSTUMINEN
- TIEDONKULUN PARANEMINEN
- ENNAKOITAVUUDEN PARANEMINEN

HEIKKOUEDET

- TASAPUOLISEN VAIKUTTAMISEN TAI SEN TULOSTEN PUUTTUMINEN
- NEUVOTTELUPROSESSIN MENETTELYTAVALLISET ONGELMAT
- KUSTANNUSTEN HALLINNAN PUUTE

Sisällölliset kehittämisodotukset; tavoiteosa

- Keskitettävä kokonaisuuksiin, suuriin linjoihin
- Sosiaalitoimi ja perusterveydenhuolto paremmin esille
- Asiakasnäkökulmaan enemmän huomiota
- Seudullinen tarkastelutapa
- Kuntien panos valmisteluun

Sisällölliset kehittämisodotukset; toteuttamisosa

- Tavoitteiden operationalisointiin sekä muutosten vastuuttamiseen ja toteuttamiseen ja sen ohjaukseen lisää panostusta
- Konkreettisuutta ja käytännönläheisyyttä lisää, käytännön toimijat mukaan. Sitouttamisesta huolehdittava
- Seuranta ja raportointia on kehitettävä. Muutosten toteuttamisen vaikutukset selvitettävä ja raportoitava

Sisällölliset kehittämisodotukset; talousarvio

- Enemmän yhteissuunnittelua. Yhteinen raamitaso ja sen mukainen yhteissuunnittelu ajoissa liikkeelle
- Menojen ennustettavuus ja laskutuspoikkeamat hallintaan
- Seuranta ja raportointi selkeäksi ja ymmärrettäväksi, hinnoitteluperusteet avoimiksi

Menettelytapoihin liittyvät kehittämiso-dotukset; neuvottelut

- Nykyistä mallia kannattivat varsin monet vastaajista
- Kuntien sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon samoin kuin perusterveydenhuollon kuntayhtymien asiat ja osuus neuvotteluissa pitäisi saada paremmin esille
- Erilaisia yhteisneuvotteluja kuntakohtaisten neuvottelujen sijasta tai ohella tulisi harkita

Menettelytapoihin liittyvät kehittämisodotukset; neuvottelijat

- Vastaukset poikkesivat toisistaan melko paljon, mutta sekä virkamies- että luottamushenkilöedustusta pidettiin tärkeänä. Samoin nykyiset neuvottelukokoonpanot saivat kannatusta
- Neuvottelut esitettiin hoidettavaksi myös kaksipuoltaisena, jolloin valmistelevat neuvottelut käytäisiin virkamiestasolla ja valmistellut asiat käsiteltäisiin luottamushenkilöneuvotteluissa/johdon neuvotteluissa.
- Neuvotteluja voitaisiin pitää myös yhteisneuvotteluina etenkin kuntayhtymien ja niihin kuuluvien kuntien osalta

Arvioinnin tulokset

Johtopäätökset

Johtopäätökset -1

- Vastaajamäärän vähäisyys kertoo paitsi kyselyn toteuttamisen teknisistä ongelmista myös siitä, että **suuri osa kyselyn saaneista kokivat tietonsa ja käsityksensä kumppanuusmallista vielä puutteellisiksi**. Tästä syystä näyttäisi perustellulta, että kumppanuusmallista (ja sen kehittämisestä) vielä järjestettäisiin informaatio- ja keskustelutilaisuuksia erityisesti kuntien luottamushenkilötahoille
- **Yleissuhtautuminen kumppanuusmalliin on myönteinen ja sitä pidetään aiempia käytäntöjä parempana**. Erityisesti malli näyttää parantaneen luottamusta sairaanhoitopiirin suunnitteluun ja valmistelutyöhön, mitä sinänsä on pidettävänä tärkeänä perusteena mallille etenkin, kun maassamme varsin yleisenä haasteena on sairaanhoitopiirien ja kuntien välisten yhteistyösuhteiden menestyksellinen hoitaminen
- Kumppanuusmallin **tavoitteiden toteutuminen samoin kuin sen koettu vaikutus asiakkaiden, prosessien, henkilöstön ja talouden näkökulmien huomioon ottamiseen on koettu tyydyttäväksi**, mutta samalla malliin kohdistuu edelleen kehittämistarpeita, joiden huomioon ottamiseksi tulisi valmistella mallin kehittämistä koskevia jatkosuunnitelmia

Johtopäätökset -2

- **Keskeisin häiritsevä tekijä** kumppanuusmallissa onnistumiselle näyttää olevan se, että se ei vielä ole ehtinyt muotoutua sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta koskevaksi yhteissuunnittelujärjestelmäksi, jossa **sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon osuus olisi tasapuolisesti tullut otetuksi huomioon**. Malli koetaan vielä ensisijaisesti sairaanhoitopiirin ja kuntien väliseksi neuvottelujärjestelmäksi sairaanhoitopiirin toimintaa koskevissa asioissa. Varsin painottuneesti vastauksissa kuitenkin korostuu se, että kumppanuuden tulisi kattaa myös peruspalvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen liittyvät näkökohdat, jotka mallin jatkokehittämisessä tulisi ottaa huomioon
- Varsin runsaasti vastauksissa huomiota saivat osakseen kumppanuusmallin **tavoite- ja toteuttamisosien konkreettisuuden puute**. Nämä arviot näyttäisivät liittyvän siihen, että mallin toteuttaminen on vielä alkuvaiheissaan eikä esim. neuvottelukäytännöissä ole toistaiseksi vielä päästy toimeenpanosuunnitteluun tasolle. Tästä syystä sopimusten ja sopimusneuvottelujen valmistelua pitänee edelleen aktiivisesti kehittää sekä sairaanhoitopiirin, kuntien ja kuntayhtymien taholla

Johtopäätökset -3

- Konkreettisuusvaatimukset edellyttävät sopimista muutosten toimeenpanosta, niiden **toimeenpanon ohjeistamisesta ja vastuuttamiskysymyksistä**, mitä hankaloittaa se, ettei kumppanuussopimusjärjestelmälle ole olemassa selkeästi määriteltyä organisatorista toimijaa. Sairaanhoidopiiri on luonnollisesti keskeinen alueellinen toimija, mutta se ei voi toimia päätöksentekijänä po. toimeenpanokysymyksissä sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon osalta. Samoin sairaanhoidopiirin roolin mieltämiseen liittyy yleisesti arvolatauksia, joiden mukaan sille ei kovin helposti muodostu aktiivisen toimijan roolia peruspalvelujen suunnittelussa. Tästä syystä näyttäisi perustellulta se, että **Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuoltoa varten luotaisiin edellytyksiä kuntien ja kuntayhtymien toimeenpanopäätösten valmistelua koskevaa yhteistoimintaa varten**. Tämä edellyttää kumppanuusneuvottelukäytännön kehittämistä siten, että neuvotteluissa sovittaisiin entistä konkreettisimmin myös sovittujen järjestelyjen toimeenpanovastuusta samoin kuin toimeenpanon seurannasta ja raportoinnista

Suosituksset

Arvioitsijan näkemys

Suositus -1

Selkeä johtopäätös on, että kumppanuusmallin pohjalta on perusteltua jatkaa ja että mallilla on useita vahvuuksia aiempiin käytäntöihin verrattuna.

Vaikka mallin kehittämiseen kohdistuu edelleen runsaasti tarpeita, osoittaa jo sen käynnistysvaihekin, että erityisesti sairaanhoitopiirin ja kuntien keskusteluyhteydet ovat olennaisesti parantuneet.

Suositus -2

Kumppanuusmallia tulisi edelleen kehittää erityisesti sen operationaalisen soveltamisen näkökulmasta.

Erityisen tärkeänä jatkokehittämisessä on pitää huolta siitä, että myös peruspalvelujen – sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon - merkitys sekä itse mallissa että neuvottelujärjestelmässä tulee lähemmän tarkastelun kohteeksi.

Samoin yhteistoiminnan konkreettiseen toimeenpanoon ja organisointiin liittyviä kysymyksiä olisi tässä yhteydessä selvitettävä ottaen huomioon mm.

kunta- ja palvelurakennemuutokseen liittyvät näkökohdat sekä mahdollinen tarve yhteiselle, koko aluetta koskevalle sosiaali- ja terveydenhuollon koordinoinnin foorumille.